

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Ставівського психоневрологічного інтернату

08.10.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування Ставівського психоневрологічного інтернату (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Черевко Марина Іванівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Любченко Наталія Михайлівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Троян Вікторія Володимирівна – головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Луфференко Владислав Олександрович – головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вулиця Ватутіна, будинок 1, село Стави, Обухівського району, Київської області, 09245.

Керівник закладу – Косяченко Юрій Миколайович.

Згідно з Положенням про Ставівський психоневрологічний інтернат, затвердженим рішенням Київської обласної ради від 15.11.2022 № 374-14-VIII, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що

утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 110 осіб. На день відвідування у ПНІ перебувало 108 жінок, серед яких: ліжкових хворих – 12 осіб; підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення – 20 осіб; 56 підопічних – дієздатні особи, 52 особи – недієздатні; встановлену групу інвалідності мають 107 осіб; 18 підопічних знаходяться під опікою закладу. Також у закладі перебуває 9 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб.

Фінансування закладу у 2023 році становило 18 735 277, 40 грн.

За дев'ять місяців 2024 року ПНІ профінансовано на суму 14 213 721, 07 грн.

У 2023 році ПНІ отримано благодійної допомоги на суму 717 668, 40 грн.

Станом на 01 жовтня 2024 року закладом отримано благодійної допомоги на суму 347 919, 41 грн.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 83,5 штатних одиниць, з яких 39,75 шт. од. медичний персонал: завідувач медичного відділення – 0,25 шт. од., лікар-психіатр – 1,0 шт., лікар загальної практики-сімейний лікар – 0,5 шт. од., сестра медична – 9 шт. од., молодша медична сестра – 29 шт. од.

Згідно з тарифікаційним списком працівників Ставівського ПНІ станом на 01.09.2024 у закладі наявні 12 вакантних посад.

Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (реєстраційне досьє від 17.10.2019 № 1710/22-М) за спеціальностями організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія та сестринська справа.

До складу медичного відділення інтернату входять кабінети: завідувача відділенням, чергового персоналу, прийому підопічних лікарями, сестри медичної чергової, прийому підопічних фельдшером разом з процедурною, маніпуляційний кабінет, карантинна кімната, вбиральня. Медична документація зберігається окремо в кабінеті завідувача відділенням.

Сума витрат медикаментів на одного підопічного на день складають 13,16 грн.

Огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними організовуються адміністрацією закладу 1 раз на рік.

Для проведення медичних оглядів підопічних залучаються фахівці з комунального некомерційного підприємства «Кагарлицька багатопрофільна лікарня» Кагарлицької міської ради. В жовтні 2024 організовано проведення флюорографічного обстеження підопічних мобільним флюорографом.

У закладі перебуває підопічна з діагнозом вірус імунодефіциту людини, яка отримує антиретровірусну терапію та знаходиться під наглядом лікаря-інфекціоніста.

Підопічні забезпечені засобами пересування: кріслами-колісними, палицями, ходунками та іншими засобами реабілітації згідно з індивідуальними програмами реабілітації.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету міністру України від 22.12.2023 № 1394.

У 2023 році в ПНІ померло 10 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено ішемічну хворобу серця).

У 2024 році в ПНІ померло 6 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено ішемічну хворобу серця).

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням.

У приміщенні харчоблоку відсутній неприємний запах, робочі поверхні та посуд чисті.

Працівники, що залучені до робіт в харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

Сума витрат на харчування одного мешканця на день у закладі складають 122,35 грн.

Територія ПНІ огорожена (фото 1, 2), вхід і вихід з території здійснюється через пропускний пункт.

Підопічні проживають в одному двоповерховому корпусі.

На першому поверсі розташована їдальня, медична частина, кімнати ліжкових хворих та маломобільних підопічних. На другому поверсі розташовані кімнати для підопічних які можуть себе обслуговувати. Розподіл по кімнатах житлових корпусів здійснюється медичним персоналом з урахуванням побажань, індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

У житловому корпусі вікна не загратовані.

На території облаштовано місця для відпочинку, криті альтанки, лави для відпочинку підопічних на свіжому повітрі (фото 3).

У закладі наявне власне підсобне господарство, де розводять свиней, а також вирощують овочі.

Овочева продукція, а також м'ясо, виготовлене на підсобному господарстві інтернату, використовується для потреб закладу.

У ПНІ облаштовано кімнату для відпочинку та зустрічей з відвідувачами (фото 4). У кімнатах відпочинку встановлено телевізори для колективного перегляду телевізійних передач.

У кімнатах закладу проживає від одного до п'яти підопічних. Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах інтернату задовільне.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. У деяких житлових кімнатах є телевізори (фото 5).

Підопічні забезпечені підгузками та сезонним одягом. Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур адміністрацією закладу облаштовано душові кімнати, а також проводяться банні дні.

Водопостачання у закладі забезпечується зі свердловини, яка розташована на території ПНІ.

Зі слів адміністрації ПНІ, у закладі наявні чотири генератори, якими забезпечуються резервне живлення котельні, насосів свердловини, холодильників та морозильних камер харчоблоку, а також освітлення в житлових корпусах.

Всі підопічні ПНІ мають документи.

Персоналом закладу здійснюється контроль за своєчасним оновленням індивідуальних планів реабілітації підопічних.

Підопічні залучені до працетерапії у відповідності до Методичних рекомендацій щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах/установах системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778.

Облік та використання особистих коштів підопічних відбувається відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

У закладі функціонує бібліотека (фото 6), організовано дозвілля, підопічні займаються вишиванням, в'язанням, складають пазли тощо (фото 7, 8).

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 39 підопічними та 5 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 10.05.2022, за результатами якого виявлено порушення прав:

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Департаменту соціального захисту населення Київської обласної військової адміністрації:

опрацювати питання щодо забезпечення Ставівського психоневрологічного інтернату технічним оснащенням та розумними пристосуваннями з урахуванням потреб лежачих та малорухомих підопічних.

2. Ставівському психоневрологічному інтернату забезпечити:

приміщення для проживання/перебування підопічних усіма комунально-побутовими послугами відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування не виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту». У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

Наявне у закладі підвальне приміщення не може використовуватись як укриття, оскільки, згідно акту оцінки об'єкта (будівлі, споруди приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття від 22.08.2023, виданого Обухівським районним управлінням Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Київській області, зазначене приміщення не рекомендовано до використання як найпростіше укриття для захисту підопічних та працівників закладу.

На день здійснення відвідування НПМ у підвальному приміщенні інтернату проводилися роботи з капітального ремонту для його подальшого використання як найпростішого укриття (фото 9-12).

У відповідності до наданого адміністрацією закладу експертного звіту (позитивного) щодо розгляду проєктної документації на будівництво, капітальним ремонтом передбачено улаштування для подальшого використання, як споруди подвійного призначення (найпростішого укриття) підвального приміщення місткістю 200 осіб відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Ураховуючи наведене, на день проведення відвідування НПМ, вказане підвальне приміщення неможливо використовувати в якості захисної споруди цивільного захисту.

2. У порушення вимог Кодексу цивільного захисту України, Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 09.08.2017 № 626, в інтернаті відсутній план цивільного захисту ПНІ на особливий період та план реагування на надзвичайні ситуації. Відсутність плану цивільного захисту закладу на особливий період та плану реагування на надзвичайні ситуації створює загрозу життю і здоров'ю мешканців, унеможлиблює своєчасну евакуацію та координацію дій персоналу під час надзвичайних подій.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

3. Під час вивчення медичної документації інтернату встановлено, що медичні карти підопічних ведуться за застарілим зразком («Історія хвороби»), що не відповідає вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

4. У порушення вимог статті 11 Закону України «Про психіатричну допомогу» та наказу МОЗ України від 15.09.2016 № 970 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення», в оглянутій документації не у всіх підопічних наявні згоди на проведення психіатричного огляду та надання амбулаторної психіатричної допомоги.

Окрім того, підопічні або їхні законні представники не надають усвідомленої письмової згоди у формі «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування, операції, знеболення та на присутність або участь учасників освітнього процесу» (форма первинної облікової документації № 003-6/о, затверджена наказом МОЗ України від 14.02.2012 № 110).

5. У ході перевірки медичної документації підопічних інтернату було виявлено систематичне використання медичного препарату «Азапін» (клозапін)

для лікування значної кількості підопічних закладу. Відповідно до записів в «Історіях хвороб», препарат застосовується впродовж тривалого періоду.

Однак, всупереч вимогам наказу МОЗ України від 08.08.1995 № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)» (далі – наказ №147), жодного повторного аналізу крові у підопічних, які приймають цей препарат, не проводилося.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 3 та 4 наказу № 147, пацієнтам в процесі терапії лікарським засобом, який містить діючу речовину клозапін, має бути гарантовано регулярне гематологічне обстеження.

Таким чином, відсутність регулярних гематологічних обстежень є грубим порушенням наказу № 147 та свідчить про системні недоліки в організації лікувального процесу в ПНІ.

6. Також було виявлено порушення вимог наказу МОЗ України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються в закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» та наказу МОЗ України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності».

Зокрема, у медичних картках відсутні листки лікарських призначень, які є обов'язковою частиною первинної медичної документації, що фіксує процес надання медичної допомоги. Відсутність цих листків може свідчити про те, що відповідні лікарські призначення не здійснювались або ж їх не було належним чином зафіксовано.

Відсутність цих документів може вказувати на неефективну організацію лікувального процесу у закладі, нехтування встановленими протоколами лікування, відсутність контролю за станом здоров'я підопічних та виконанням призначених медичних заходів.

7. Під час відвідування інтернату було відзначено тривожну атмосферу серед підопічних. Значна кількість підопічних демонстрували ознаки збудження та стурбованості, що може свідчити про наявність психоемоційного дискомфорту. Такі спостереження викликають занепокоєння щодо стану їхнього здоров'я та якості наданого медичного догляду.

Група НПМ стала свідком випадку, коли в одній з кімнат перебувала повністю роздягнута підопічна в присутності інших осіб, включаючи як інших пацієнтів, так і медичних працівників. Такі випадки можуть свідчити про неналежний догляд за підопічними та ненадання належної медичної допомоги.

Адміністрація закладу пояснила цю ситуацію обмеженими ресурсами, зокрема недостатньою кількістю медичного персоналу та відсутністю необхідного фінансування для закупівлі лікарських засобів. Це значно ускладнює надання належного медичного обслуговування та догляду за підопічними.

8. На день проведення відвідування НПМ в карантинній кімнаті перебувала підопічна, яка проявляла ознаки сильного збудження, агресії та намагалася пошкодити двері.

Зі слів медичного персоналу та керівника закладу підопічна перебуває в карантинній кімнаті протягом 3 днів, що порушує вимоги наказу МОЗ України від 24.03.2016 № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження (та/або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги, особам, які страждають на психічні розлади» (далі – Правила).

Відповідно до пункту 8 Правил, строк разового застосування ізоляції не може перевищувати вісім годин. Для продовження її строку необхідно нове призначення комісією у складі не менше двох лікарів-психіатрів. Кожні дві години лікар-психіатр оцінює зміни у психічному та фізичному стані пацієнта, що фіксується у формі № 003/о. Застосування ізоляції припиняється негайно після покращення стану особи до рівня, що не становить загрози для неї та оточуючих. У нічний час ізоляція застосовуватись не може.

Групою НПМ медичним працівникам рекомендовано направити підопічну до спеціалізованого закладу для подальшого дообстеження та лікування. З медичної документації з'ясовано, що останній раз підопічна перебувала на стаціонарному лікуванні у 2022 році. Працівники закладу зазначають, що стан пацієнтів після виписки зі стаціонару з надання психіатричної допомоги не покращується та залишається таким, який потребує повторної госпіталізації.

Вищезазначене суперечить пунктам 47-50 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part та на думку Комітету є близьким до жорстокого поводження.

9. Під час відвідування було встановлено, що одна з підопічних, яка має діагноз цукровий діабет II типу, не отримує необхідного дієтичного харчування, що є порушенням вимог пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, у відповідності до якого підопічні повинні забезпечуватися раціональним не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування (проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі здійснюється за дві години до сну). Відсутність належного харчування створює додаткові ризики для здоров'я пацієнтки і свідчить про неналежну організацію харчування у закладі.

10. Відповідно до встановлених вимог чинного законодавства, огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними повинен проводитися щонайменше один раз на рік, однак під час перевірки медичної документації виявлено, що, хоча вищезазначені огляди проводяться,

записи лікаря не засвідчені особистою печаткою, що є порушенням наказу МОЗ України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

11. У зв'язку з численними порушеннями прав підопічних, які страждають на психічні розлади, група НПМ дійшла висновку про недостатню залученість лікаря-психіатра у процес надання належної медичної допомоги підопічним. Така ситуація може негативно позначатися на загальному стані здоров'я підопічних та ефективності їх лікування, що вказує на наявність недоліків в організації медичного обслуговування у закладі.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

12. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 18,25 м², а сама кімната розрахована на 5 осіб (фото 13). Відтак на одну особу припадає 3,6 м².

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

13. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, зокрема приліжкових тумб, стільців за кількістю місць, столів, шаф для зберігання речей.

14. Будівля закладу, збудована у 1949 році, була спроектована без урахування сучасних вимог у сфері будівництва та експлуатації установ соціального захисту населення. Після адаптації будівлі для використання як інтернату, окремі споруди закладу не відповідають чинним будівельним нормам і потребують капітального ремонту з метою приведення у відповідність до ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення». Це дозволить забезпечити належні умови проживання мешканців та надання якісних соціальних послуг.

Окрім того, у будівлі житлового корпусу протікає дах (фото 14).

15. Під час відвідування встановлено, що матраци на ліжках підопічних, зокрема ліжкових хворих, огорнуті технічною пакувальною плівкою (фото 15). Зазначене порушує пункт 1.13 розділу III Мінімальних норм та може спричинити

погіршення стану здоров'я підопічних, оскільки створює парниковий ефект при довготривалому користуванні.

16. Заклад забезпечується водою із власної свердловини, проте акт дослідження якості питної води відсутній. Експлуатація свердловини за відсутності контролю якості питної води суперечить Державним санітарним нормам та правилам «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», що затверджені наказом МОЗ України від 12.05.2010 № 400, які зобов'язують здійснювати контроль якості питної води для забезпечення безпеки її споживання.

17. Групою НПМ виявлено, що в холодильних та морозильних камерах харчоблоку та складу відсутні термометри, а журнали температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування не ведуться, чим порушуються вимоги пункту 2 частини 1 статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та призводить до підвищеного ризику харчових отруєнь підопічних.

18. У закладі відсутнє дієтичне харчування, що враховувало б вік та стан здоров'я підопічних, що є порушенням вимог пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957.

Відсутність належного дієтичного харчування може призвести до погіршення стану здоров'я підопічних, особливо тих, хто потребує спеціальних дієт через наявні хронічні захворювання або вікові особливості. Це порушення також може негативно вплинути на загальний рівень надання медико-соціальних послуг у закладі та створює ризик недотримання стандартів догляду за підопічними.

Порушення права володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

19. У порушення пункту 4.11 Правил опіки і піклування, затверджених наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26.05.1999 № 34/166/131/88, опікун (соціальний працівник) не подає щорічні звіти до органів опіки та піклування про свою діяльність за минулий рік щодо захисту прав та інтересів підопічних, у тому числі щодо збереження належного їм майна та житла.

20. Під час ознайомлення з особовими справами підопічних встановлено, що з листопада 2023 року п'ятеро підопічних закладу не отримують державної соціальної допомоги, передбаченої Порядком призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 79.

Окрім того, закладом неодноразово надсилалися листи до Кагарлицького відділу управління соціального захисту населення Обухівської районної державної адміністрації Київської області щодо відсутності надходжень коштів недієздатним підопічним, які перебувають під опікою закладу. Зазначене питання потребує якнайшвидшого врегулювання

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

21. Не всі приміщення інтернату у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

в коридорах житлових приміщень відсутні поручні для полегшення пересування маломобільних підопічних (фото 16);

туалетні та душові кімнати закладу не обладнано для осіб з інвалідністю.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

22. В одній із кімнат житлового корпусу виявлено незатоноване вікно між кімнатою підопічних та кімнатою для відвідувань, що створює незручності для мешканців вказаної кімнати та порушує право на приватність (фото 17).

23. У порушення вимог пункту 35 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, житлові кімнати для двох і більше осіб не облаштовано ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур.

Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення наявності позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

24. Групою НПМ встановлено, що одяг та взуття підопічних не персоналізовано.

Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part (далі – Стандарти КЗК) вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самотньої особистості та особистої гідності підопічних, а індивідуалізація одягу є однією із форм процесу лікування.

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

25. На інформаційних стендах закладу відсутня інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні

та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо.

26. Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» переважна більшість підопічних місць несвободи з тих чи інших причин належить до переліку суб'єктів права на безоплатну вторинну правничу допомогу, гарантовану державою, яка полягає у наданні правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення, що полягають у наданні правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації.

Під час проведення конфіденційних бесід з підопічними закладу, деякі з них висловлювали скарги на відсутність правничої допомоги, що стосується питань: переведення до інших закладів, управління майном, отримання державної соціальної допомоги.

Це все є результатом відсутності налагодженої співпраці інтернату з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що у свою чергу призводить до порушення прав підопічних на доступ до професійної правничої допомоги.

Відсутність юридичної підтримки ускладнює отримання підопічними необхідної інформації та консультацій, що, в свою чергу, негативно впливає на вирішення їх правових питань та обмежує можливості для захисту їхніх прав і свобод.

Порушення права на свободу думки, совісті і релігії (стаття 9 Європейської конвенції з прав людини)

27. Під час конференційного спілкування з підопічними стало відомо, що в інтернаті відсутні умови для задоволення релігійних потреб підопічних, а саме не функціонує капличка, в інтернат не навідуються священнослужителі, підопічних не супроводжують до церкви тощо.

Зазначене створює умови, при яких у підопічних відсутня будь-яка можливість задовольнити релігійні потреби, що порушує права людини, закріплені статтею 35 Конституції України.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Київській обласній військовій адміністрації, Київській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою завершення облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства та з метою надання належної медичної допомоги закладу.

2. Ставівському психоневрологічному інтернату забезпечити:

облаштування наявного у закладі підвального приміщення з метою його використання як найпростіше укриття;

затвердження плану цивільного захисту закладу на особливий період та плану реагування на надзвичайні ситуації;

належне ведення медичної документації;

ознайомлення підопічних із усвідомленою згодою особи на огляд у психіатричному закладі;

проведення регулярного гематологічного контролю підопічним, які проходять курс лікування препаратом, у складі якого є діюча речовина клозапін;

наявність у медичних картках листків лікарських призначень;

заповнення усіх вакантних посад медичних працівників та залучення іншого кваліфікованого персоналу;

надання належної медичної допомоги підопічним;

належну організацію дієтичного харчування для підопічних;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм;

проведення капітального ремонту будівель і споруд, які не відповідають ДБН, з урахуванням специфіки психоневрологічного інтернату;

проведення дослідження якості питної води зі свердловини;

оснащення холодильних та морозильних камер харчоблоку термометрами;

належне ведення журналу температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування;

вжиття організаційних заходів, щодо подання щорічних звітів опікуном;

вжиття організаційних заходів, щодо своєчасної виплати підопічним 25% призначеного розміру державної соціальної допомоги;

пристосування приміщень для осіб з інвалідністю;

тонування вікна в кімнаті для відвідувань у житловому корпусі;

облаштування житлових кімнат ширмами для забезпечення приватності підопічних;

персоналізацію одягу та взуття підопічних;

розміщення на інформаційних стендах інформацію про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо;

налагодження співпраці з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги;

створення умов для задоволення релігійних потреб підопічних.

Додатки: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Марина ЧЕРЕВКО

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

17
Фото 6

Фото 7

Фото 8

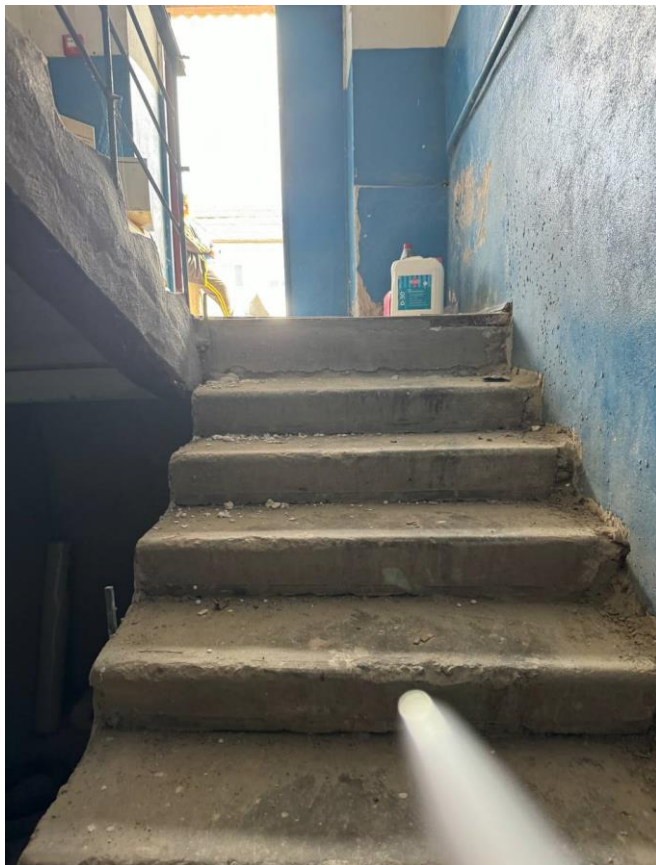
Φοτο 9

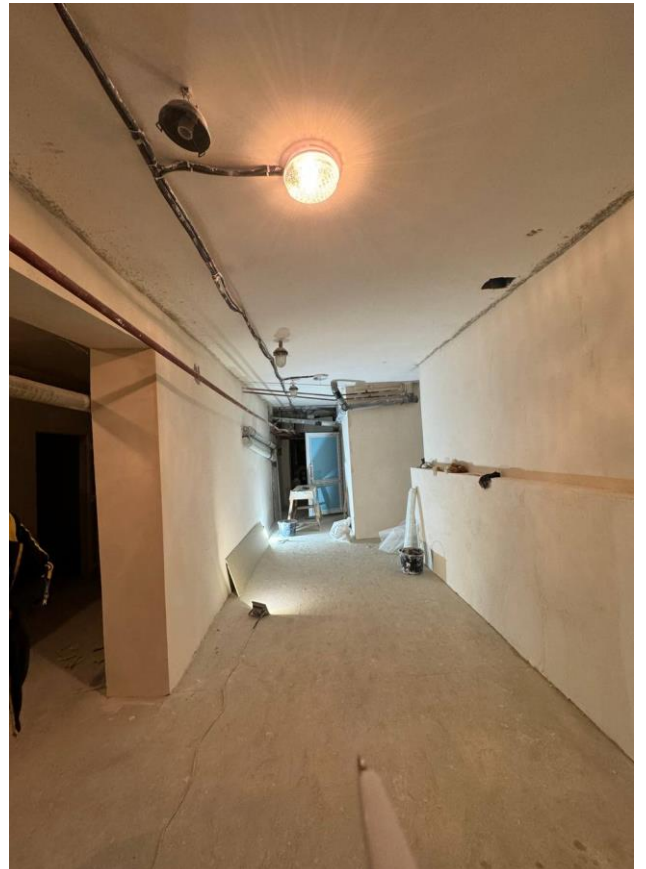
Φοτο 10

Φοτο 11

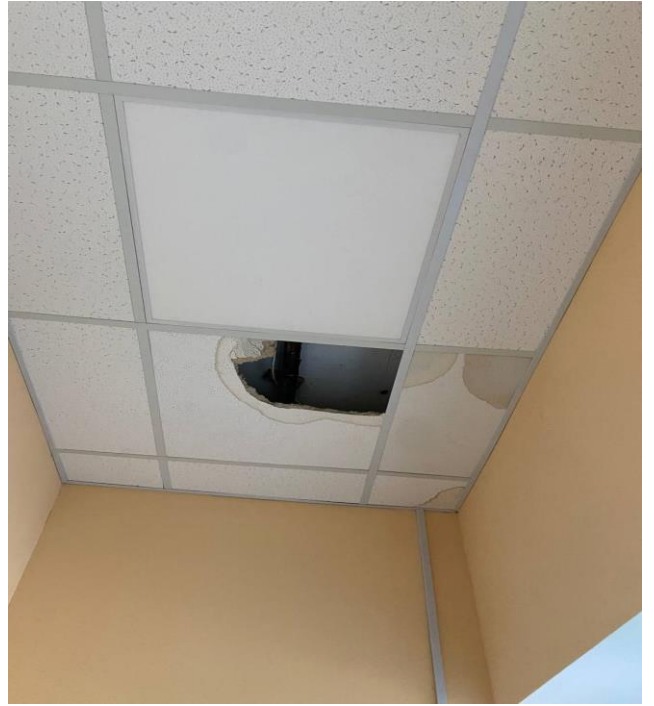
Φοτο 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

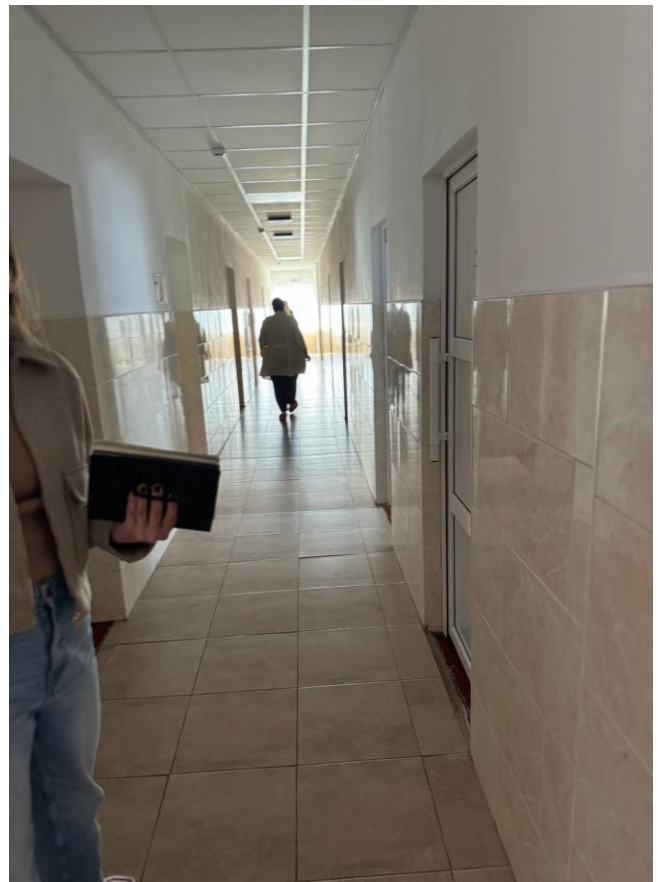

Фото 17

